

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

Based on this, I would like to talk about the philosophy of personal leadership. In my opinion, leadership is a personal attribute, which varies among individuals and which can be harnessed over time. Some people exhibit very strong leadership qualities and become very successful leaders without much knowledge while some people have to work very hard to be a good leader. Some of the Leadership theories as Great Man Theory and Trait theory assumes that people inherit certainly traits and qualities which make them better leaders while on the other hand behavioural theories of leadership state that great leaders are made, not born and leadership can be learned by proper teaching and observation (Zulieta, 2017).

Therefore, the meaning of leadership has evolved throughout the century; different people have a different philosophy on leadership. Therefore, to understand what leadership is and to become a great leader it is essential to have a personal leadership mission, vision, as well as a strong philosophy of leadership.

Philosophy of life is any general attitude or philosophical view of the meaning of life or how to live life. Do you think about the role that morality plays in the philosophy of life, the philosophy of morality?

Moral philosophy is an individual's compass, it gives you direction and maintains a path of righteousness throughout life, and is often changing based on life events. An individual's moral philosophy is a collage of ideas, thoughts, and beliefs gained from imprinting, experience, and significant life-changing events. The core of this philosophy will never change, however, the outer rings will adjust as you continue to grow and develop throughout life.

Moral philosophy is a branch of philosophy that contemplates what is right and wrong. It explores the nature of morality and explores how people should live their lives concerning others.

Moral philosophy has three branches.

One field, meta-ethics, explores such general questions as "What is morality?" "What is justice?" "Is it true?" "How can I justify my beliefs as better than the conflicting beliefs held by others?"

Another branch of moral philosophy is normative ethics. This answers the question of what we should do. Normative ethics focuses on providing a basis for deciding what is right and wrong. The three general frameworks are deontology, utilitarianism, and the ethics of virtue.

The last branch is applied to ethics. It addresses specific practical issues of moral significance, such as war and the death penalty. Applied ethics also addresses the specific moral challenges that people face daily, such as whether to lie to help a friend or colleague.

Thus, whether our moral attention is a big question, a practical framework, or applied to specific dilemmas, moral philosophy can provide the tools we need to study and live an ethical life.

In conclusion, because our philosophy of life is so conducive to the decisions we make, it is important to understand the philosophy we follow and to reflect on it from time to time. The philosophy of life gives us a sense of purpose on this earth. They are also similar to the goals we strive to achieve or the principles that guide us through life. They differ from one person to another; they represent us. Without them, life would be meaningless.

Паїл Р.О., студент історико-філософського відділення
Науковий керівник: доц. Виноградова Н. М.
*Університет Ушинського,
м. Одеса, Україна*

ПРАГМАТИЗМ АРТУРА ШОПЕНГАУЕРА

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

На переході XIX і XX ст. в етиці складається новий напрям — прагматизм. Його засновник американський філософ Чарльз Пірс базував етичні ідеї на космологічному вченні. На його думку, космічна еволюція базується на трьох вихідних засадах: на тихізмі (грецьке — випадок), агапізмі (грецьке — любов) та синехізмі (грецьке — неперервність).

У принципі тихізму (випадковість) заперечувалася необхідність у природі, а випадковість була взірцем свободи. Принципом була любов як основа Всесвіту. Усі речі вдосконалюються, прагнучи один до одного.

Принцип синехізму (неперервності суцього) означає рух знизу до гори, від неіснуючого до існуючого, від хаосу до космосу, тобто з низу почуттів до всевищої любові та порядку. Увесь процес визначається як неперервний розвиток. Виявом реальності є взаємодія з світом: спротив, взаємодія, сприяння тощо. У праці "Маніфест" він так визначає спрямування діяльності: вона може бути істинною або ні. Основне — щоб вона була практично корисною, доцільною, тобто працювала на інтереси суб'єкта.

Ідеї Пірса розвинув його послідовник Уільям Дžeme. Акцентуючи увагу на корисності вчинку для його суб'єкта, Дžeme заперечує цінність моралі для гармонізації людських стосунків.

Центральним у його етиці є принцип корисності, "зиску". Будь-які вчинки хороші, аби вони давали зиск. "Істинне те, що дає успіх". Поняття добра та зла пов'язуються відповідно з успіхом чи неуспіхом діяльності. Прагматизм відповідав духу американського капіталізму, де успіх, незалежно від шляхів та засобів його здобуття, робить особу, що служить символом успіху, взірцем людини.

У XIX ст. складається "філософія життя" — напрям етичного волонтаризму, засновником якого був Артур Шопенгауер. Вихідна світоглядна позиція цього напрямку — скептицизм щодо можливостей розуму пізнати світ споглядальним шляхом. У ньому простежується також несприйняття і внутрішній протест проти практицизму буржуазного способу життя та проти системи цінностей буржуазії.

Методологічною засадою осмислення природи і сутності моралі у "філософії життя" є ірраціоналізм. Ідеї філософського ірраціоналізму викладені Артуром Шопенгауером у праці "Світ як воля та уявлення", "Про свободу волі" та "Про основу моралі".

Етичні ідеї філософа є складовою його філософської системи, в якій світ природи, людське життя та життя окремої особистості — одне ціле. Також, за Шопенгауером, усе багатство реального світу є виявом волі, а її сутність неможливо пізнати.

Відбувається роздвоєння людської волі на суб'єкт і об'єкт, тобто вона стає для себе предметом уяви, об'єктивується і пізнає себе у поняттях. Але дійсність є лише галюцинацією людської свідомості, у той час як світова воля як основа світобудови може бути пізнана лише на основі інтуїції. Воля стає "сліпим прагненням до життя".

Воля до життя є нещасливою, бо вияв волі у світі є не що інше, як джерело мук і страждань. У людському житті відбувається постійне суперництво воль, а дія світової волі спрямовується на виживання істот, що найдосконаліше відображають її потреби. Оскільки воля опредметнює себе у реальних об'єктах, і цей процес неперервний, а його результативність не має вираженої досконалості, воля є постійно незадоволена.

Етична система Шопенгауера пройнята песимізмом, що об'єктивно зумовлений протистоянням світової волі та моральної волі суб'єкта. Воля до життя — явище позаморальне, а тому її вияви — джерело нещастя. Нескінченне бажання жити — постійне джерело розбрату.

З поняттям світової волі в етиці Шопенгауера пов'язане питання свободи і необхідності. Цілком вільною Шопенгауер вважає світову волю — тотожну собі сутність. Вона всемогутня. У людині вона виявляє себе в умоосязному характері, який наявний у

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентів та молодих вчених
«Південноукраїнські наукові студії»*

кожної людини і незмінний. Поряд з умоосязною волею, наявна її варіація, «емпіричний характер», який визначається незмінністю та непізнаваністю. Людину автор бачить несвобідною за самою її природою, як така вона несе у собі свою долю, а її якості залишаються незмінними впродовж життя. Єдине, що вирізняє людину як вид – її індивідуальний характер.

У трактаті "Про основу моралі" конкретизується зміст емпіричного характеру. Виділяються три його різновиди: егоїстичний, злостивий та співчутливий. Егоїзм бачиться нормою, бо більшість людей за своєю природою — егоїсти. Однак егоїзм не має фатального щодо інших характеру. Небезпечним є лише його крайній варіант, оскільки спричиняти нещастя іншим для нього — насолода.

На особливу увагу заслуговує третій тип — співстраждання. У його обґрунтуванні Шопенгауер знаходить своєрідний порятунок від безвиході, що її створює дія світової волі. Співстраждання переводить вектор волі на іншого, що стає останньою метою волі, тобто що людина бажає блага іншої людини і не бажає їй зла. Співстраждання служить основою будь-якої справедливості і людинолюбства, та у цьому феномені філософ віднаходить вихід за межі егоїзму.

Співстраждання, як наголошує Шопенгауер, — це рушій людських дій. Його моральна цінність — у здатності долати егоїзм волі. Гуманістичне бачення сутності людяності засвідчує про себе тим, що моральна особистість здатна витримати двобій з цілим світом зла. Запитуючи: як може чуже страждання діяти на мене так само безпосередньо, як діє моє, Шопенгауер відповідає, що це передбачає певну тотожність з іншою людиною, що підмінює своє «Я» іншим «Я», іншої людини, та усі емоції та думки стають повністю чужими, та через це важливими, бо власні пригнічуються, незважаючи на те, що справжній «обмін тілами» не відбувається, тобто з логіки міркувань Шопенгауера випливає, що лише страждання зближує людей.

Важливе місце у міркуваннях Шопенгауера щодо співстраждання посідає думка про те, що лише страждання, а не радість іншого, включає дію співпереживання як мотив ставлення до іншого. Відкриваючи для себе світ як суцільне страждання, моральна людина не може утверджувати його діяльність своєї волі. Завдання моральної волі полягає у пригніченні волі до життя через самообмеження. В ідеалі приборкана воля переходить у ніщо. "Немає волі — немає уявлення, немає світу. Перед нами залишається ніщо".

Отже, етика та філософія Шопенгауера містить у собі гуманістичний критерій моральності. Він наявний у самій людині як страждаючій та пізнаючій істоті. Також, Шопенгауер вважає, що життя та бажання – це велика трагедія, яка лише своїм існуванням множить почуття трагедії кожного дня.

Література:

1. <http://www.info-library.com.ua/books-text-8947.html>

Пазиніч Ю. М., доцент кафедри філософії та педагогіки
Дичковський Р. О., професор кафедри гірничої інженерії та освіти
*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*